

KUNNANJOHTAJAN ESITYS HANKASALMEN KUNNAN TALOUSARVIOKSI 2013

(kokooa hallintokuntien esitykset varsinaiseksi käsittelypohjaksi)

Hankasalmi on hyvän arjen kunta – ja sitä talousarvioesitys vuodelle 2013 tukee

Kunnanjohtajan talousarvioesityksen sisällysluettelo

TIIVISTELMÄ KUNNANJOHTAJAN TALOUS- ARVIOESITYKSESTÄ VUODELLE 2013	3
Kunnanjohtajan esitys kokonaisuudessaan	
JOHDANTO	6
KUNNANJOHTAJAN ESITYKSEN TULOSLASKELMA	9
KUNNANJOHTAJAN ESITYKSEN MENOARVIO	11
VAIKUTUKSET VASTUALUEITTAIN	11
LYHYT KATSAUS ASUKASMÄÄRÄÄMME	14
INVESTOINNEISTA	16
INVESTOINTIOHJELMA	

Tiivistelmä kunnanjohtajan talousarvioesityksestä vuodelle 2013

Yleistä

Talousarvioesitys on laadittu siten, että vuosikate riittää kattamaan poistot. Tasapainoinen kuntatalous on reunaehto sille, että vanhuspalveluihin ja muihin hoivapalveluihin voidaan tehdä tarvittavia parannuksia ja muutoksia niin ensi vuonna kuin tulevaisuudessa. Olemassa olevat palvelut pystytään pääsääntöisesti esityksessä turvaamaan, mikä on taas elinehto sille, että kunta on houkutteleva asuinpaikka ja houkutteleva paikkakunta yritystoiminnalle nyt ja tulevaisuudessa. Varmistaa sen, että kunnassa toteutuu hyvä arki!

Suurin epävarmuustekijä tässä talousarvioesityksessä on tulorahoituksen toteutuminen arvioidussa laajuudessa, sillä sekä vero- että valtionosuustuotot on arvioitu nyt melko rohkeasti. Poistojen kohdalla on haasteellista taas se, että kunnilta edellytetään poistoaikojen selkeää lyhentämistä ja olemassa olevan poistosuunnitelman muuttamista. Riittääkö poistoille tässä talousarviossa varattu summa selviää vasta valtuuston hyväksyttyä kunnan uuden poistosuunnitelman.

Esityksessä varataan erikoissairaanhoidon ne määrärahat, joita sairaanhoitopiirin kunnalle tekemään tarjous edellyttää vuodelle 2013. Tätä on syytä korostaa, sillä usein erikoissairaanhoidon menojen ylittyessä syntyy kuva, ettei kyseisiin menoihin olisi varattu riittäviä määrärahoja. Käyttötalousmenojen puolella sosiaalitoimeen varattujen määrärahojen riittävyys on sitten kaikkein suurin epävarmuustekijä vastuualueiden kohdalla talousarvioesityksessä. Sosiaalitoimen kohdallakin esitys on kuitenkin perusturvalautakunnan oman ehdotuksen mukainen.

Rahoitustulot

Verotulojen määräksi oletetaan kunnanjohtajan esityksessä 14 310 000 euroa.

Valtionosuuksien kokonaismääräksi arvioidaan 18 200 000 euroa.

Hankasalmen veroprosentteihin ei tehdä muutoksia, vaan ne säilyvät ennallaan ja ovat vuonna 2013:

tuloveroprosentti	20,5
yleinen kiinteistövero	1,1
vakituisen asunnon kiint.vero	0,5
muun kuin vak. asunnon kiint.vero	1,1
voimalaitoksen kiinteistövero	2,5

Vastuualueille osoitettavat määrärahat niiden nettomenoihin

VASTUUALUEIDEN NETTOMENOT TAE 2013

(1 000 €)

	Tp 2011	Ta 2012	Raami 2013	Vastaukset raamiin	Kj:n esitys
Keskusvaalilautakunta	-8	-24	0	0	0
Tarkastuslautakunta	-17	-22	-25	-25	-25
Kunnanhallitus	-2010	-2 015	-2 100	-2 100	-2 100
Perusturvalautakunta	-20 617	-17 686	-18 690	-19 011	-19 011
- Sosiaalipalvelut	-9 265	-6 818	-7 330	-7 726	-7 726
-Terveyspalvelut	-11 352	-10 868	-11 360	-11 285	-11 285
* josta erikoissairaanhoido	-6 368	-6 016	-6 290	-6 290	-6 290
Sivistyslautakunta	-6 467	-8 784	-9 050	-9 073	-9 073
Ympäristölautakunta	-184	-417	-445	-445	-445
Yhteensä	-29 303	-28 948	-30 310	-30 654	-30 654

Huomioitava on, että perusturvalautakunnan vastuualueelta päivähoito on siirtynyt vuoden 2012 alussa sivistyslautakunnan vastuualueelle. Päivähoidolle oli vuoden 2011 talousarviossa määrärahavaraus 1 773 000 euroa ja vuoden 2012 talousarviossa 1 853 000 euroa. Se selittää sivistystoimen ja perusturvan lukujen suurta vaihtelua nimenomaan niiden vuosien kohdalla. Erikoissairaanhoidon menotaso selittää myös perusturvan korkeaa lukua TP2011 sarakkeessa.

Kunnanjohtajan esitys kasvattaa toimintamenoja tilinpäätökseen 2011 verrattuna 1 351 000 euroa, eli 4,6 %. Talousarvioon 2012 nähden lisäys on 1 706 000 euroa, eli 5,9 %. Vuoden 2011 tilinpäätöksen menot ovat poikkeuksellisen suuret johtuen suurelta osin erikoissairaanhoidon poikkeavan suuresta kulukehityksestä, joka vuoden 2011 jälkeen on taas palannut ns. normaalille tasolle, mitä kuvaa se, että kulujen ennakoita vuosina 2012 ja 2013 olevan vuotta 2011 pienempiä perustellusti. Osaltaan lastensuojelumenojen suuri kasvu nosti myös kuluja vuonna 2011 ja se kulukehitys on jäänyt toistaiseksi vuotuisesti osaksi perusturvan menoja ja nostanut ikään kuin pysyvästi menojen tasoa.

Talousarvion investoinnit

Investointien kohdalla jatketaan jo aiemmin suunnitelmissa olleiden koulu-päiväkotitoiminnan investointien toteuttamista. Suurin investointikohde on puolestaan palvelutalon toteuttaminen kirkonkylään. Metsätähden ja sairaalan muutostyöt vanhuspalvelujen hoivaketjun turvaamiseksi ja pelastustoimen investoinnit ovat muita merkittäviä talorakennuskohteita.

Suuremmat liikuntapaikkainvestoinnit, joita nostetaan esityksessä uusina kohteina esille, ovat ainkin osin sidottuja kunnanjohtajan esityksessä valtion liikuntapaikka- tai lähiliikuntapaikkarahoitukseen. Rahoituksen piiriin on syytä pyrkiä pääsemään ja siksi vuodelle 2013 on varattu näihin kohteisiin lähinnä suunnittelumääräraha.

Investointisuunnitelmassa on varauduttu lämpölaitoksen toteutumiseen, mutta laajakaistaratkaisun rahoitukseen ei ole varausta, koska tällä hetkellä sen toteuttamisvaihtoehto on kokonaan auki ja tarvittava rahoituskin näin ollen mahdotonta talousarvion laatimishetkellä arvioida.

Investoinnit on esitelty kokonaisuudessaan tämän kunnanjohtajan esityksen lopussa ja nimenomaan esitysmuodossa, eli osan kohteiden perässä on kommenttejakin. Ja eri värikoodeilla on kuvattu muutamien investointien rahoitusmahdollisuuksia tai niiden selvittämistä.

Kunnanjohtajan talousarvioesityksen hyvät ja huonot seikat kootusti

Plussat

- Vuosikate kattaa poistot, eli talousarvio on tasapainossa
- Verotuksen tasoon ei tarvitse koskea
- Aseman ja Niemisjärven koulu- ja päivähoidon tilaratkaisut saadaan toteutettua vuosien 2013-2014 kuluessa. Aseman osalta jopa valmiiksi saakka 2013.
- Vanhuspalvelujen välttämättömälle palveluverkkoratkaisulle luodaan tilat vuosien 2013-2014 kuluessa (kirkonkylän palveluasuminen, Metsätähden laajennus Asemalla)
- Olemassa oleva palveluiden taso saadaan säilytettyä
- Palkkahallinnon, henkilöstöraportoinnin, sosiaalitoimen ja päivähoidon tietojärjestelmät uusiutuvat – intra ja ektranet otetaan käyttöön viestinnässä

Miinukset

- Kunnan lainakanta kasvaa selkeästi nykyisestä tasosta
- Taloussuunnitelmavuosien kuluessa on saatava aikaan uusia rakenteellisia muutoksia tai korotettava veroprosentteja ja taksoja, jotta nykyinen palveluverkosto voidaan toteuttaa ja uusien asumispalvelujen henkilöstökuluihin vastata
- Talousarvoesityksellä ei niinkään turvata tulevaisuutta, vaan ylläpidetään nykyhetken toimivuutta
- Monissa tehtäväkuvissa kunnan toiminnot ovat organisaation ohuuden vuoksi hyvin haavoittuvia - etenkin hallinnossa ja johdossa

Kunnanjohtajan esitys Hankasalmen talousarvioksi 2013

Johdanto

Hyvän arjen Hankasalmi toteutuu vain tasapainoisen talouden kautta

Edellinen otsikko on suoraan vuoden 2012 kunnanjohtajan talousarvioesityksestä, koska se edelleen on kunnan taloudenhoidon ja toiminnan suunnittelun reunaehto. Vuodelle 2013 laaditun kunnanjohtajan talousarvioesityksen pääperiaate on turvata keskeisimmät palvelut Hankasalmella niin nyt kuin tulevaisuudessakin. Kunnan strateginen linjaus on olla Hyvän arjen Hankasalmi.

Vuoden 2011 luultiin olevan aikoinaan pienten kuntien kuntataloudessa tiukin Suomessa. Valtio toteutti kuitenkin vuonna 2012 selkeän leikkauksen kuntien peruspalvelujen valtionosuuksiin sekä poisti kiinteistöveron verotulojen tasausjärjestelmästä, jonka myötä käytännössä Hankasalmella ennakoidusta rahoituspohjasta katosi kerralla 145 euroa/kuntalainen, eli yhteensä hieman yli 800 000 euroa. Kun vielä vuoden 2011 tilinpäätös painui ennakoidun nollatuloksen sijaan yli miljoonan negatiiviseksi erikoissairaanhoidon ja lastensuojelun menoylitysten vuoksi, niin tilanne oli vuodelle 2012 haastava ja on sitä edelleen vuoden 2013 talousarvion laadinnan hetkellä.

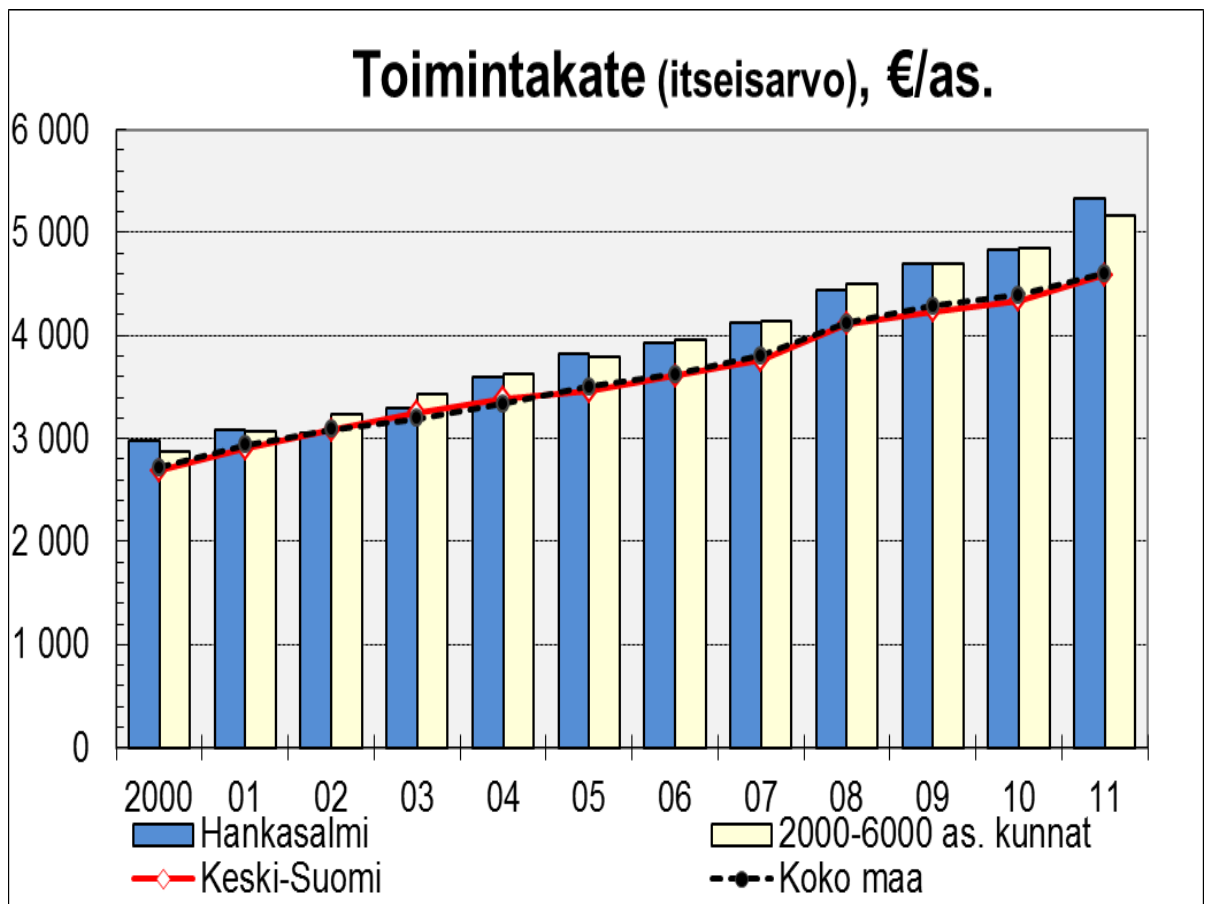
Kataisen hallitus leikkaa vielä – julkisen talouden tervehdyttämiseksi - vuosien 2013-2015 kuluessa kuntien valtionosuuksia selkeästi, mutta vuonna 2013 kustannusvaikutus leikkausten suhteen on kuntien osalta lähivuosien pienin. Vuoden 2013 talousarviota tehdään siis rauhallisemmassa tilanteessa, kuin edellisten vuosien talousarvioita on kasattu. Kuitenkin tiedostaen, että kuntatalouden haasteet jatkuvat tulevaisuudessa.

Kunnanhallitus antoi hallintokunnille syyskuun alussa talousarvion laadintaa ohjamaan raamin, jonka hallintokuntakohtaiset nettomäärärahat perustuivat nettomenojen 3 % kasvuun suhteessa vuoden 2012 talousarvioon. Kuitenkin niin, että ympäristötoimen kohdalla on huomioitu pelastustoimen voimakas menojen kasvu, ja kunnanhallituksen kohdalla palkkahallinnon ja henkilöstöjärjestelmän tietojärjestelmän uudistaminen sekä taloussihteerin vakanssin täyttö. Perusturvalautakunnan kohdalla vuoden 2012 talousarvion määrärahaa kasvatettiin ensin 300 000 eurolla ja laskettiin 3 % kasvu raamia annettaessa siihen summaan, jotta raaminantovaiheessa olisi huomioituna vuoden 2012 kuluessa oikeasti toteutuva määrärahataso.

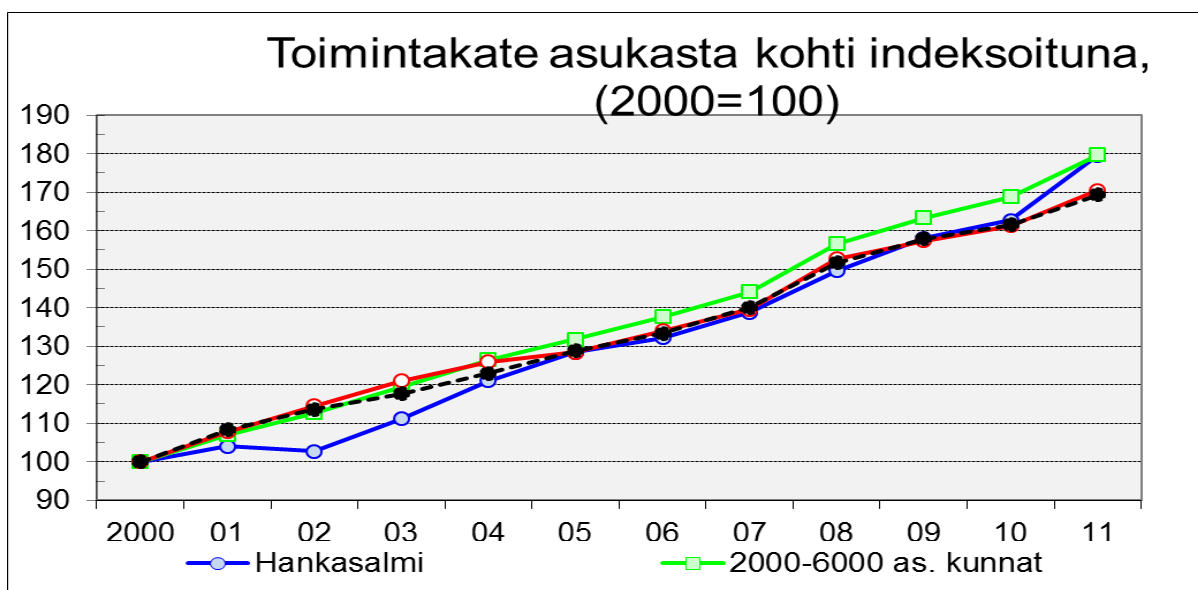
Kunnanhallituksen antamaan nettoraamiin saivat vastuualueista lopulta talousarvioesityksensä tehdyä kunnanhallituksen ja ympäristötoimen vastuualueet. Sivistystoimen lopullinen esitys on 23 000 euroa päälle kunnanhallituksen esittämän laadintaa ohjaavan nettomäärärahan, joka oli 9 050 000 euroa. Perusturvan kohdalla vuoden 2012 lisämäärärahatarve on arvioitu nyt syksyllä vähintään 600 000 euron suuruiseksi, joten perusturvalautakuntaa ohjattiin kunnanhallituksen iltakoulussa huomioimaan vallitseva tilanne ja tekemään realistinen esitys vuoden 2013 talousarvioksi siten, että annettuun alkuperäiseen raamiin ei esitystä tarvitse mahdollistaa. Perusturvalautakunnan esitys on lopulta 321 000 euroa yli syyskuussa vuodelle 2013 annetun raamin.

Kuntamme palvelujen kustannusten kehitys viime vuosina esitellään seuraavan sivun taulukossa. Menomme palvelujen toteuttamisessa ovat yli maan keskiarvon, eli olemme käyttäneet keskimääräistä enemmän euroja kuntalaista kohden palveluihin Hankasalmella verrattuna muihin Suomen kuntiin. Sitä selittää vanhusväestön suuri osuus ja väestön sairastavuus kaikkein keskeisimmin. Vuoden 2011 kustannuksissa on poikkeavana tekijänä vuoden 2011 erikoissairaanhoidon poikkeuk-

sellisen suuret kustannukset. Ne johtivat osaltaan vuoden 2011 tilinpäätöksen suureen alijäämään, mutta kulukehitys erikoissairaanhoidossa on tämän jälkeen ns. normalisoitunut.

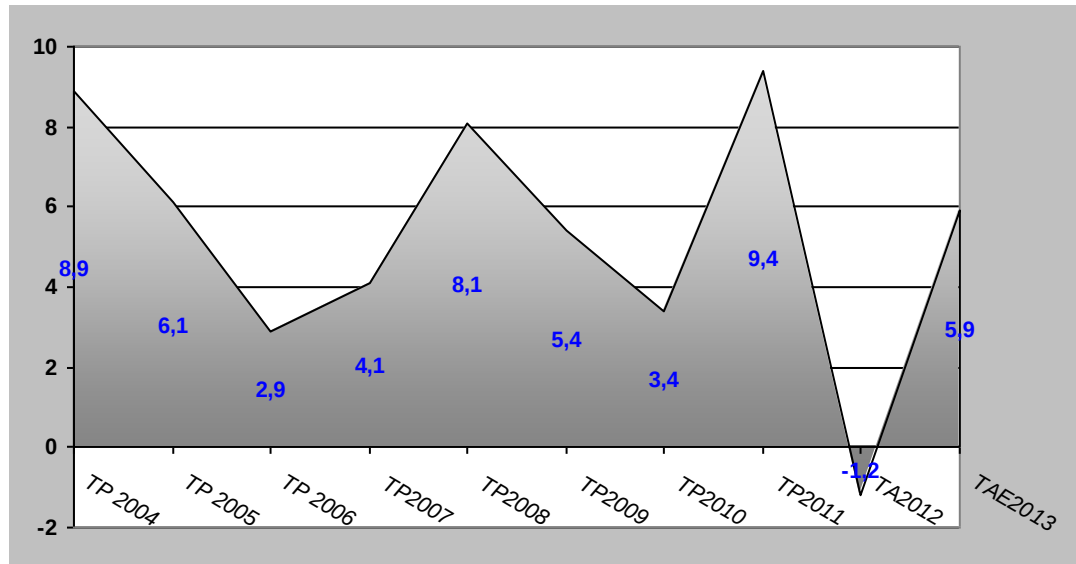

Toisaalta, jos tarkastellaan menojen nousukehitystä viime vuosina, niin se osoittaa, että Hankasalmella on talouden reunaehdot tunnistettu hyvin. Eli olemme kokoisimme kuntiin nähden kyenneet hillitsemään menokehitystämme. Poikkeuksellisenä vuonna 2011, milloin erikoissairaanhoido ylitti arvioidut kustannuksensa lähes miljoonalla eurolla, karkasi käyttötalous tavallaan hetkeksi hallinnasta.

Jos katsotaan vain Hankasalmen itsensä osalta toimintakatteen kehittymistä, niin sen suhteen tilanteemme näyttää seuraavalta (kuviota sotkee erittäin poikkeava vuosi 2011, jonka mukaisesti kulumme eivät normaalisti kuitenkaan kasva):

Toimintakatteen nousu % vuosittain

Vain sillä, että saamme pysyvästi menokehityksen nousun painettua keskimäärin 3 - 4 % tasolle, voimme pitää kunnan talouden tasapainossa. Tasapainoon liittyy sekin, että satunnaisina poikkeuksellisen talouden kasvun vuosina ei päästetä menojen kehitystä karkaamaan käsistä.

vuosikate %:a poistoista

Talous on terve, jos vuosikate kattaa poistot säännöllisesti 100 %:sti. Talous on puolestaan kriisissä, jos vuosikate painuu negatiiviseksi. Hankasalmen kunta elää mitä suurimmassa määrin nyt vedenjakajalla, jossa tarvitaan selkeitä toimia, jotta estetään talouden kriisiytyminen. Veronkorotuksella loimme vuoden 2008 talousarviossa itsellemme pohjaa turvata vakaa kuntatalous. Talouden taantuma johti siihen, että vuonna 2011 tulorahoituspohjamme verotulojen ja verotulotasauksen osalta leikkaantui selvästi. Samanaikaisesti kun erikoissairaanhoidon menot kasvoivat kertaluotoisesti merkittävästi ja lastensuojelun menot lähtivät nousuun – sukelsi taloutemme jyrkästi alaspäin.

Vuodelle 2012 maan hallitus päätti leikata valtionosuuksia ja poistaa kiinteistöveron verotulotasauksen piiristä. Toisesta tulorahoituksen peräkkäisestä leikkaantumivuodesta emme enää selvinneet selkeitä säästötoimenpiteitä (mm. hallinnossa) ja verojen korotuksista (kaikki verolajit). Nyt vuodelle 2013 lähemme laatimaan budjettia vuoden 2012 talousarviota varten tehtyjen toimenpiteiden kautta - olemassa oleva palvelurakenne entisellä verotuksen tasolla säilyttäen.

Kunnanjohtajan talousarvioesityksen tuloslaskelma

	Tp 2007	Tp 2008	Tp 2009	Tp 2010	Tp 2011	TA 2012	Raami 2013 syyskuu KH	TA kj-esitys 13.11.2012
	<i>1000 €</i>	<i>1000 €</i>	<i>1000 €</i>	<i>1000 €</i>	<i>1000 €</i>	<i>1000 €</i>	<i>1000 €</i>	<i>1000€</i>
Verotulot	11656	13104	12955	12844	13096	13589	14030	14310
-tuloverot	9828	11387	11426	11132	11404	11819	12214	12570
-yhteisöverot	1213	1060	851	894	856	750	780	700
-kiinteistövero	615	657	678	818	836	1020	1036	1040
Valtionosuudet	11478	12873	14460	15657	16043	16797	18130	18200
Rahoituserät	92	141	191	160	41	-88	-100	-100
Rahoituserät yht.	23226	26118	27606	28661	29180	30298	32060	32410
Poistot	-972	-913	-897	-949	-1003	-1350	-1750	-1750
Toimintakate	- 22722	-24570	-25898	-26790	-29303	-28948	-30310	30660
Arvon alentumiset		-16	-5					
Satunnaiset kulut	-106	-49						
Poistoerot	30	27	26	25	22			
Vuosikate	504	1548	1708	1871	-123	1350	1750	1750
-Ali-/ylijäämä	-544	+597	+832	+947	-1104	0	0	+ 6

Käytännössä kunnanjohtajan esityksessä on verotulot – ja nimenomaan tuloverotuotto - arvioitu nyt 300 000 euroa suuremmiksi, kuin kuntaliiton veroennustekehikko tässä vaiheessa ennustaa. Tämä johtuu siitä, että kuntaliiton ennuste on yleensä hieman liian varovainen ja kunnanjohtajan esitys pohjautuu aiempien vuosien verotulojen toteumaan suhteessa edellisen syksyn ennustekehikkoon. Arviossa on huolella tarkasteltu myös verotuottojen kehittymistä vuonna 2012.

Valtionosuudet on arvioitu kuntaliiton tuottaman valtionosuuslaskurin kautta, joka yleensä on tuottanut melko tarkan toteumatuloksen vuosittain. Lopullinen valtionosuuksien määrä on esityksessä kuitenkin laskurin ennustetta suurempi, mikä pohjautuu taas siihen, että laskurin valtionosuuskeruutimet ovat syyskuulta ja taas kerran varovaisuuden periaatetta käyttäen kuntaliitossa arvioituja. Saadun ennusteen korottaminen hieman kunnanjohtajan esityksessä pohjautuu sekin aiempien vuosien kokemukseen.

Seuraavassa esitetään puolestaan katsaus taloussuunnitelmavuosiin. Sen laatiminen on ollut haastavaa, koska julkisen talouden ennustaminen vallitsevassa Euroopan talouden tilanteessa on lähes mahdotonta. Vielä hankalammaksi sen tekee se, että talouden tutkimuslaitokset Suomessa eivät ole edes samanmielisiä Suomen julkisen talouden kestävyysvajeesta. Mutta vuotta pidemmäksi ajaksi on talouden suuntaviivoja aina pyrittävä hahmottamaan.

	Tp 2010	Tp 2011	TA 2012	Tae 2013	TS2014	TS2015
	<i>1000 €</i>	<i>1000 €</i>	<i>1000€</i>	<i>1000 €</i>	<i>1000 €</i>	
Verotulot (kuntaliiton ennustekehikon ennuste suluissa)	12844	13096	13589	14310 (13979)	14 800 (14564)	15 300 (15038)
-tuloverot	11132	11404	11819	<i>12570</i> (12239)	<i>13058</i> (12822)	<i>13510</i> (13248)
-yhteisöverot	894	856	750	<i>700</i>	<i>702</i>	<i>750</i>
-kiinteistövero	818	836	1020	<i>1040</i>	<i>1040</i>	<i>1040</i>
Valtionosuudet	15657 (+8,2 %)	16043 (+2,5 %)	16797 (+4,7%)	18200 (+8,4%)	19110 (+5%)	19875 (4 %)
Rahoituserät	160	41	-88	-100	-120	-140
Rahoituserät yht.	28661	29180	30298	32410	33790	35035
Poistot	-949	-1003	-1350	- 1750	-1900	-2100
Toimintakate	-26790	-29303	28948	30660	31890	32935
käyttötalouden kasvumahdollisuus TA-vuosina (tai jo toteutunut kasvu TP-vuodet)	3,4 %	9,4 % (aiheutti yli milj. alijäämän)	-1,2 %	5,9 %	4 % <i>tsohje 3 %</i>	3,3 % <i>tsohje 3%</i>
peruspalvelujen hintaindeksin muutos (kuntaliiton arvio ennen palkkaratkaisua lokakuussa 2011)	2,6 %	3,3 %	3,1 %	2,3 %	2,7 %	3 %

Yllä oleva taulukko perustuu muutamaankin oletamaan, jotka ovat vielä tässä vaiheessa osin epävarmoja, ja ne ovat:

- 1) veroennuste - perustuu taloussuunnitelman vuosina siihen, että varovainen talouden nousu ja työllisyyden paraneminen olisi käynnistymässä Suomessa
- 2) valtionosuarvioissa on taas otettu huomioon a) verotulotasauksen kautta saatava osuus valtionosuuksista ei aiemmalla tavalla taloussuunnitelmavuosina kasva, b) peruspalvelujen valtionosuuksiin kohdistuvat jo päätetyt hallitusohjelman leikkaukset vuosina 2014-2015 ja c) maan hallitus noudattaa aiemmin hyväksytyn peruspalveluohjelman mukaista valtionosuuskäytäntöä ja valtionosuusjärjestelmään sinällään ei tehdä muutoksia
- 3) poisto-ohjelma – se pystytään kunnassa päivittämään sellaiseksi, että vuonna 2013 tulee riittämään 1 750 000 euroa poistoihin varattavaksi summaksi. Sen jälkeen taloussuunnitelma-vuosien poistot olisivat tässä suunnitelmassa karkeasti ottaen oikein. Periaatteessa poistojen määrä voi kasvaa poisto-ohjelman tarkistuspaheen vuoksi nyt kaavailtua suuremmaksikin
- 4) lainojen korkotasoa ei vuoteen 2015 mennessä suuresti muutu

Kunnanjohtajan talousarvioesityksen menoarvio vastuualueittain kootusti (1000 euroa):

VASTUUALUEIDEN NETTOMENOT TAE 2013

(1 000 €)

	Tp 2011	Ta 2012	Raami 2013	Vastaukset raamiin	Kj:n esitys
Keskusvaalilautakunta	-8	-24	0	0	0
Tarkastuslautakunta	-17	-22	-25	-25	-25
Kunnanhallitus	-2010	-2 015	-2 100	-2 100	-2 100
Perusturvalautakunta	-20 617	-17 686	-18 690	-19 011	-19 011
- Sosiaalipalvelut	-9 265	-6 818	-7 330	-7 726	-7 726
- Terveyspalvelut	-11 352	-10 868	-11 360	-11 285	-11 285
* josta erikoissairaanhoido	-6 368	-6 016	-6 290	-6 290	-6 290
Sivistyslautakunta	-6 467	-8 784	-9 050	-9 073	-9 073
Ympäristölautakunta	-184	-417	-445	-445	-445
Yhteensä	-29 303	-28 948	-30 310	-30 654	-30 654

Huomioikaa, että perusturvalautakunnan vastuualueelta päivähoito on siirtynyt vuoden 2012 alussa sivistyslautakunnan vastuualueelle. Päivähoidolle oli vuoden 2011 talousarviossa määrärahavaraus 1 773 000 euroa ja vuoden 2012 talousarviossa 1 853 000 euroa.

Käytännössä syys-lokakuun aikana kunnanhallituksen ja ympäristötoimen vastuualueet ovat mukauttaneet toimintonsa annettuun raamiin. Kummankin vastuualueen ensimmäiset valmistellut esitykset ylittävät laadintaohjeen. Sivistystoimen esitys oli ensin jopa 113 000 euroa raamin päälle, mutta jatkovalmistelussa esitystä pystyttiin sopeuttamaan siten, että esitys on 23 000 euroa raamia suurempi. Perusturvan esitys on 321 000 euroa raamia suurempi, mikä huomioon ottaen vuoden 2012 ennakoitu toteuma, on taas ymmärrettävä. Näin ollen kunnanjohtajan esitys yhtyy eri vastuualueiden esityksiin ja näin pystyttäisiin lähtökohtaisesti turvaamaan hyvän arki Hankasalmella – nykyisellä veropohjalla ja nollatulokseen taloudellisesti päästen.

Vastuualueittain pähkinänkuoressaan kunnanjohtajan esitys

Kunnanhallitus:

- varaudutaan palkkahallinnon ja henkilöstöhallinnon tietojärjestelmien muutoksiin
- huomioidaan maaseututoimen yhteistoiminta-alueen toiminnan käynnistyminen
- huomioidaan lomitushallinnon määrärahojen niukkeneminen
- huomioidaan taloussihteerin eläköityminen kevään 2013 kuluessa
- toteutetaan uusien luottamushenkilöiden kouluttaminen
- toteutetaan uuden johtamisjärjestelmän konkretisointia

- intra ja ekstrasnet otetaan käyttöön

Sivistystoimi

- Aseman pikkukoulun korjaaminen ja päivähoitotilojen luominen siinä yhteydessä toteutetaan
- Niemisjärven koulun peruskorjaus ja päivähoitotilojen luominen käynnistetään sekä saadaan koulutilojen osalta valmiiksi
- toimintoja kehitetään hankerahoituksella (mm. liikkuva koulu ja kerhotoiminta)
- koulukuraattori on ensimmäistä työvuottaan koulujen tukena

Terveystoimi

- Esityksessä on huomioitu sairaanhoitopiirin tarjous erikoissairaanhoidon ja kunnan tilaus palveluista on tässä kunnanjohtajan esityksessä tarjouksen mukainen
- Esitys antaa mahdollisuuden budjetoida välttämättömiin sijaistarpeisiin ja vastaa Jyten näkemystä Hankasalmen terveyskeskuksen kuluista
- lääkäritilanteeseen haetaan kohennusta sosiaalitoimen rekrytoinnin kautta
- sairaalan muutostöitä suunnitellaan osana palveluasumisyksikön ja Metsätähden muutoksia
- ensihoito siirtyy sairaanhoitopiirin vastuulle, mikä lisää kunnan kuluja palvelusta – tähän on esityksessä sairaanhoitopiirin laskelmien mukaisesti varauduttu

Sosiaalitoimi

- vanhuspalvelustrategian mukaisten toimien konkreettista toteuttamista jatketaan vuonna 2013 – keskeisin toimenpide palveluasumiskohteen luomisen konkreettinen käynnistyminen hammashoitolan tontille kirkonkylässä
- asumispalvelujen käyttöön pyritään saamaan myös Hilkan tien kohde – ja jos se toteutuu palkataan 2 henkilöä lisää vanhuspalveluihin (lautakunnan esityksessä 2 henkilötyövuotta, mutta kunnanjohtajan esityksessä sidottu Hilkan tien toteutumiseen kyseinen henkilöstölisäys)
- lastensuojeluun varataan riittävät määrärahat tämän hetkisen toteuman perusteella

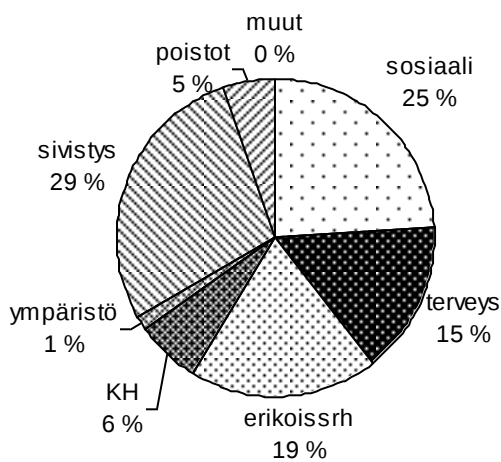
Ympäristötoimi

- Kirkonkylän osayleiskaava myös valituksen alaiselta osalta saatetaan loppuun
- Hallinto-organisaation uudistamista jatketaan (kahden lautakunnan malli jaostojen sijaan)
- Niemisjärven asuinalueelle luodaan uusia linjauksia kaavamääräyksiin ja tehdään uusi markkinointiponnistus - tontit kunnostetaan myyntikuntoon
- Kirkonkylään toteutetaan kaukolämpölaitos ja ympäristötoimi vastaa kunnan osalta hankkeen toteuttamisesta

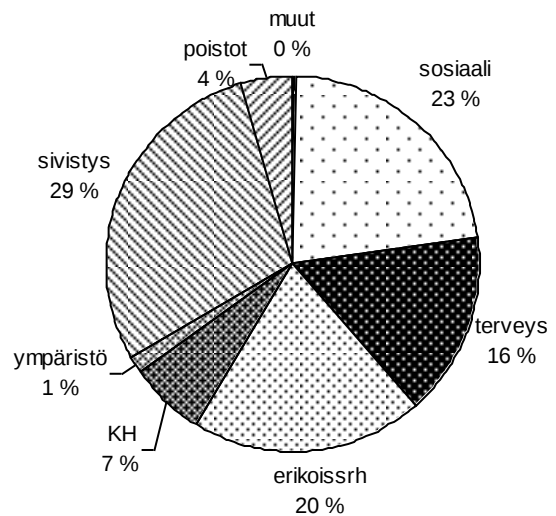
VASTUUALUEITTAIN VEROTULOT JA VALTIONOSUUDET JAKAUTUVAT SEURAAVASSA SUHTEESSA

Vuoden 2012 ja aiempien vuosien osalta muun kuin vastuualueiden oman toimintansa kautta hankkiman rahoituksen jakautuminen on seuraavanlainen Hankasalmen kunnan talousarviossa eri vastuualueiden kesken (mukaan vertailuun on otettu myös poistojen summa omalla eräänään – ja sen merkitys poistoaikojen lyhentämisen vuoksi jo on kasvamassa merkittävästi)

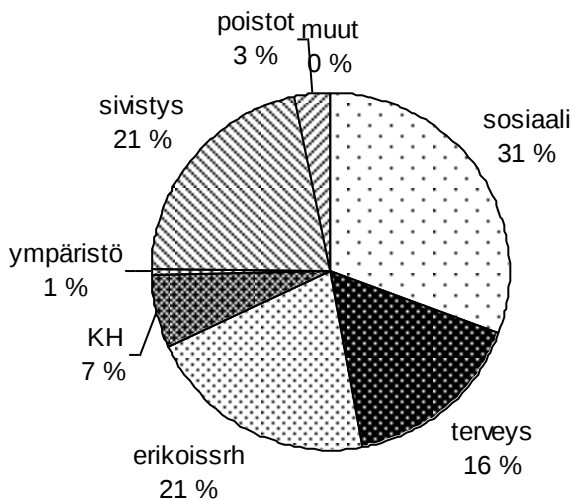
talousarvioesityksen 2013 osalta:

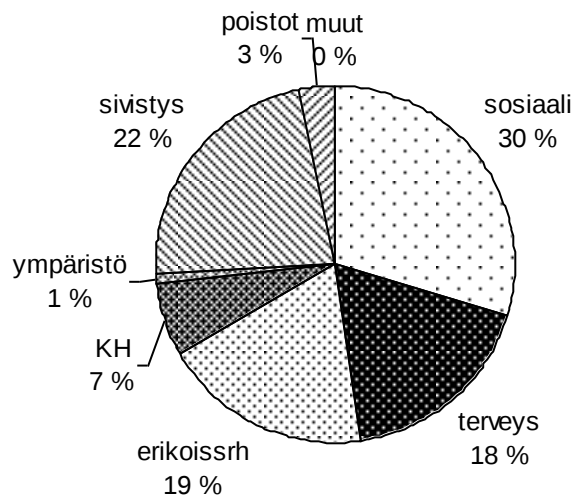
ja talousarvion 2012 osalta:

tilinpäätös 2011

tilinpäätös 2010

Huomioikaa edellisissä taulukoissa, että päivähoido siirtyi vuonna 2012 sivistystoimeen sosiaalitoimesta. Vertailulla on pyritty osaltaan osoittamaan se, että perusturva- ja sivistystoimi ovat ne vastuualueet, joihin tässä kunnanjohtajan esityksessä erityisesti satsataan. Ja itse asiassa peruspalveluihin on satsattu tähänkin saakka kunnassa huomattavasti.

Kunnanhallituksen alla kun on elinkeinopolitiikka ja vielä hallintokuntien henkilöstö- ja taloushallinto, niin pienet ovat kunnan kehittämisen ja hallinnoimisen resurssit kokonaisuudessaan. Käytävissä oleva tulo-rahoitushan kohdennetaan kokonaisuudessaan käyttötalousmenoihin, eli ylijäämää ei tavoitella. Merkittävää on poistojen osuuden kasvu, joka aiheutuu vain poisto-ohjelman hallinnollisesta tarkistus-paineesta vuoden 2013 osalta.

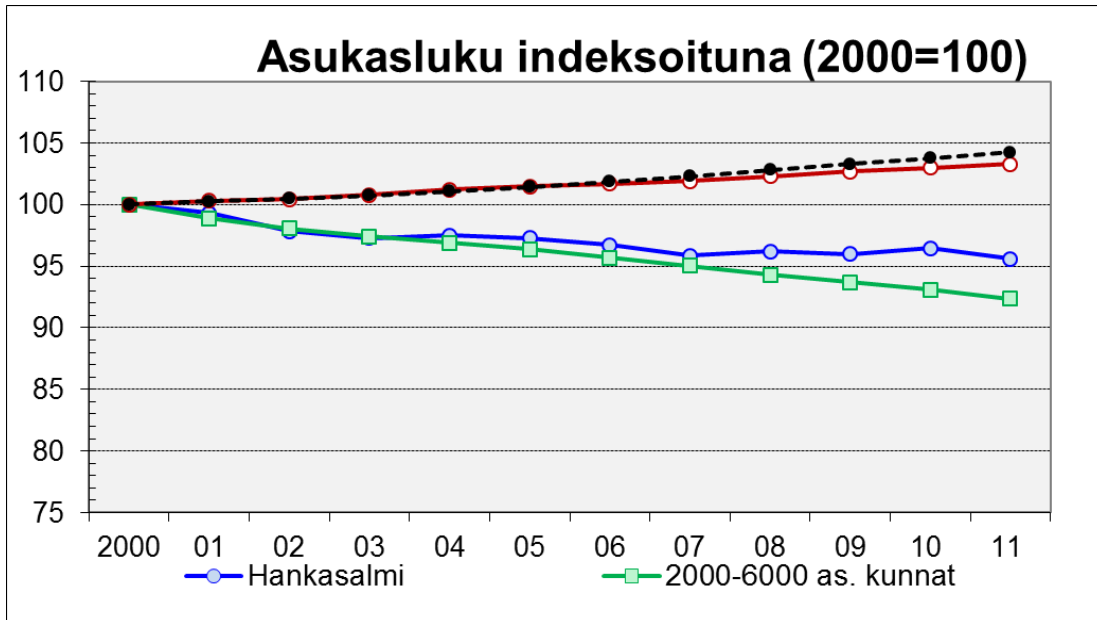
Lyhyt katsaus asukasmääräämme

Väestön määrän ja rakenteen kehittymisellä on suurin merkitys niin toimintojen järjestämiselle Hankasalmella, kuin niiden rahoituksellekin. Hankasalmen kunnan väestön kehittymistä seurataan talousarviota 2013 tehtäessä kolmen erilaisen ennusteen kautta.

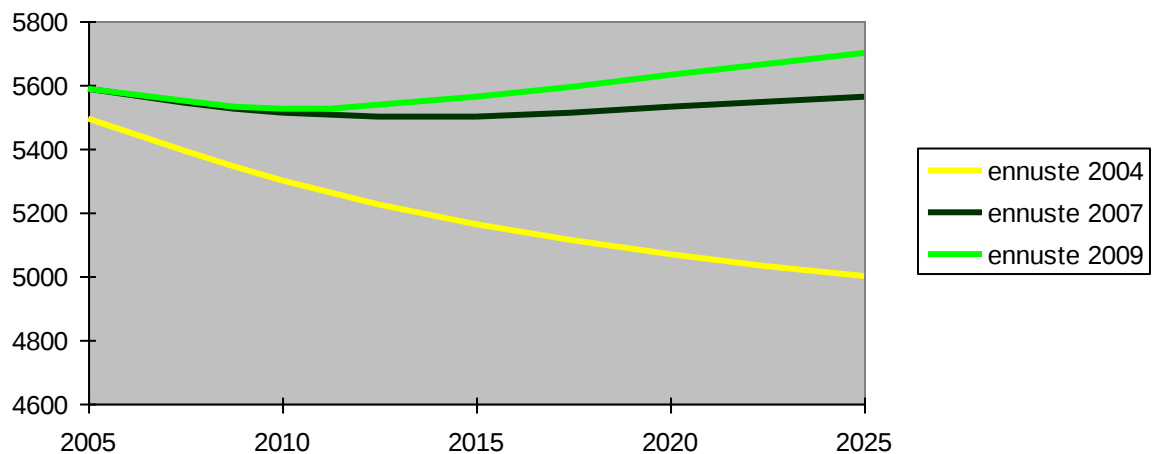
Tilastokeskuksen ennuste vuodelta 2004 normaaliin aiempien vuosien tilastoituihin muutoksiin pohjaten, joka ennustaa väestön määräksemme vuonna 2025 tasan 5000 henkeä. Ja toisaalta saman tietolähteen Paras-hanketta varten vuonna 2007 tekemä ennuste, joka ennustaa väkimääräksemme vuonna 2025 nykyistä enemmän ihmisiä, eli 5560 henkeä. Ja sitten tilastokeskuksen vuonna 2009 syksyllä julkaisema uusi tilastoennuste, joka pitkällä aikajänteellä ennustaa kuntaamme selkeää väestökasvua – vuonna 2025 kunnassamme olisi sen mukaan asukkaita 5701 henkeä.

Meidän kannalta oleellista onkin seurata, mitä ennustetta kohden vuotuinen kehitys vie. Negatiivisemmassakin ennusteessa kunnan muuttoliike on pääosin positiivinen, eli kuntaan muuttaisi keskimäärin enemmän kuin Hankasalmelta muuttaa pois kuntalaisia. Mutta se lähtee siis ikärakenteemme kannaltakin loogisesta laskukaavasta, eli syntyvien ja kuolleiden noin 30 – 40 hengen keskimääräisestä vuotuisesta erosta, jota muuttoliike ei kykenisi paikkaamaan. Positiivisemmassa ennusteessa muuttoliike olisi siis vielä kymmeniä henkilöitä voimakkaampaa kutakin vuotta kohden keskimäärin, kuin negatiivisemmassa.

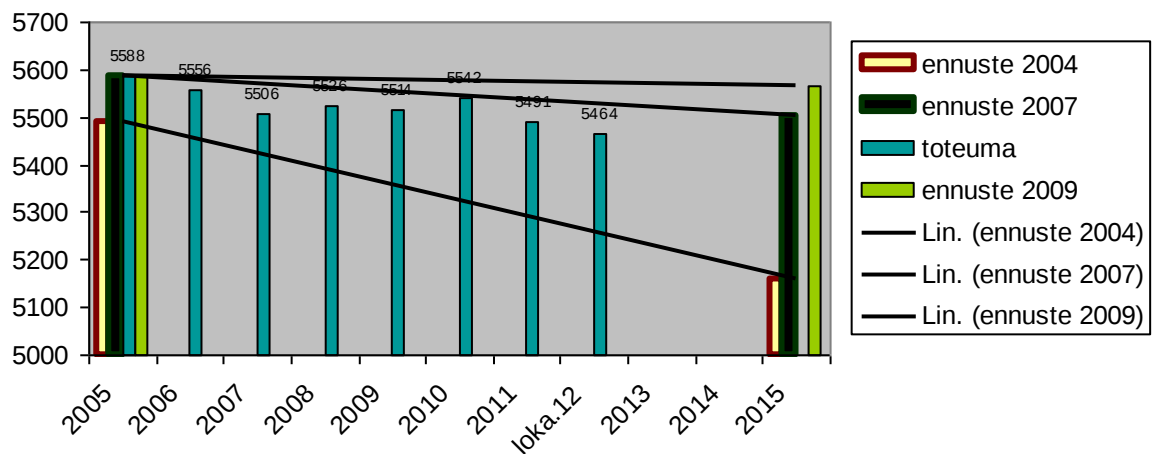
Ohessa muutama taulukko osoittamaan väkilukumme kehitystä, ensin asukasluvun kehityssuunta, joka osoittaa meidän 2000-luvun puolivälissä muuttaneen kehityssuuntaamme meihin verrannollisiin kuntiin tarkasteltuna. Olemme ns. miinuksella siksi, että vuosituhaten alussa väkimäärämme pieneni koko ajan – nyt vuodesta 2004 lähtien kehitys on ollut jopa positiivista aina välillä. Se on huomioitava, että viimeisimmät vuodet ovat olleet nyt taas negatiivisen kehityksen aikaa.

Ja miten ne skenaariot asukaslukumuutoksesta tulevaisuudessa etenisivät

Ja tähän astinen kehitys on ollut seuraavankaltaista, suhteessa noihin käyriin. (vuoden 2011 osalta käytössä syyskuun tilanne, joka ennustaisi väkimäärän kunnassamme tänä vuonna vähenevän suunnilleen syntyneiden ja kuolleiden erotuksen verran)

Positiivisen väestökehityksen suuntaan pyritään tilannetta kunnassa muuttamaan taas uudelleen tämän talousarvioesityksen mukaisillakin toimenpiteillä. Keskeisimmän vaikutuksen asukasmääräänkin uskotaan olevan sillä, että peruspalvelut pystytään säilyttämään hyvällä tasolla huolimatta talouden suurista haasteista.

Talousarvioesityksen investoinneista:

Investointien kohdalla jatketaan jo aiemmin suunnitelmissa olleiden koulu-päiväkotitoiminnan investointien toteuttamista. Suurin investointikohde on palvelutalon toteuttaminen, johon on mahdollista saada ARAn tukea. Sitä ei ole kuitenkaan kirjattu investointitulon puolelle, koska lopullinen päätös puuttuu vielä.

Metsätähden ja sairaalan muutokset on tarkoitus linkittää palvelutaloinvestointiin ja ne taas voidaan toteuttaa suurelta osin testamentin kautta saadulla varallisuudella. Pelastustoimen investoinnit kateetaan pelastustoimen vuokrien kautta. Suuremmat liikuntapaikkainvestoinnit, joita tässä uusina kohteina esitetään, ovat ainakin osin sidottuja kunnanjohtajan esityksessä valtion liikuntapaikka- tai lähiliikuntapaikkarahoituksiin.

Investointisuunnitelmassa on varauduttu lämpölaitoksen toteutumiseen ja sen vaihdinten kunnan kiinteistöissä aiheuttamiin kustannuksiin. Laajakaistaratkaisun rahoitukseen ei ole varausta, koska tällä hetkellä toteuttamisvaihtoehto on kokonaan auki.

Tällä investointisuunnitelmalla on tulevaisuudessa vahvasti vaikutusta kunnan rahoitusmenoihin, kun lainanhoitokulut kasvavat selvästi nykyisestä. Myös poistojen määrä tulee kasvamaan jatkossa. Sivistystoimessa investointiohjelma luo kasvua tilakuluihin ja hoitokuluihin, etenkin jos kaikki urheilupaikkainvestoinnit toteutetaan. Sosiaalitoimessa investointien kautta toteutuu selkeästi lisähenkilöstökuluja jatkossa suunniteltujen investointien kautta lisätilakulujen ohella.

INVESTOINTISUUNNITELMA 2013-2015 (1000 euroa) – KJ ehdotus

vihreällä olevat sisältävät mahdollisia rahoitus/tulomahdollisuuksia

sinisellä kohteet, jotka kunnanjohtaja poistanut toistaiseksi

	Kuluarvio taloussuunnittelukaudella	Arvio 2013	Arvio 2014	Arvio 2015
A. MENOT				
ASUINRAKENNUKSET	0	0	0	0
	0			

MUUT TALONRAKENNUKSET

Metsätähden muutostöiden suunnittelu ja rakennustyöt	6 415	3 165	2 350	900	huomioita
Vanhusten palvelutalon suunnittelu ja rakennustyöt	240	40	200		rah.osin testamentti
Sair. Lääkehuon. ja lääk. Työh. Suunn. Ja muutostyö	2 400	1 600	800		mahd. avustus ARA
Sairaalan muutostöiden suunnittelu ja toteutus	35	35			
Mäkituvan (sprinklaus) muutostyöt	150	50	100		rah. osin testamentti
Ent. mielenterv.tston suunnittelu ja kunnostus	50	50			
Palolaitoksen saneerauksen suunn ja korjaustyöt	0		0	0	105 olisi kustannus, m
Palolaitoksen laajennuksen suunnittelu ja rakentaminen	60	60			pel.toimi vuokrassa
Päivärannan rannan muuttaminen virkistyskäyttöön	935	35		900	pel.toimi vuokrassa
Sairaalan hoitajakutsujärjestelmän uusiminen	0		0		ei ajankohtainen
Aseman "Pikkukoulun" muutostyöt	0		0		muutostöiden yhteydes
Monitoimitalon peruskorjauksen suunnittelu ja työt	600	600			
Mäkituvan ruokasalin laajennus	835	35	800		haetaan valtion liikunta
Niemisjärven koulun peruskorjaus ja laajennus	0			0	140 olisi - ei välttämä
Niemisjärven koulun piharemontti	920	480	440		
Kuuhankaveden koulun vanhanosan ikkunoiden vaihto	50	50			ajoitus?
Kuuhankaveden koulun luokkahuoneiden pintaremontit	100	100			
Kuuhankaveden koulun ulko-ovien lukitusmuutokset	20	10	10		
	20	20			

KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET**Vesi- ja viemärilaitos:**

Talojohdot ja uudet linjat	411	297	57	57	
Niemisjärven Pienmäen alueen vesihuollon rakentaminen	51	17	17	17	
Mikonlammen vedenkäsittelylaitoksen pumppujen automatisointi ja alkalointimassan vaihto	51	21	30		
Tervaniemen vedenottamon automatisointi ja kaukovalvonta	70	70			
KK-As-Nj jätevesipumppaamoiden kaukovalvonta	80	80			
KK/As viemäriverkoston vuotovesien vähentäminen	50	50			
lämpölaitoksen vaihtimet (on väärässä kohdassa tässä?)	120	40	40	40	
	60	60			

Muut putki- ja kaapeliverkot

Kuituyhteydet	50	50			
---------------	----	----	--	--	--

IRTAIN OMAISUUS**Kunnanhallitus:**

Taloussuunnitteluohjelma	1 072	776	193	103	
Levyjärjestelmän uusiminen	281	241	20	20	
Kuituverkon liittäminen kunnan verkkoon	20	20			
Verkon ja tietoturvan kehittäminen sekä palvelinalustan uusiminen	26	26			
Atk-tilan siirto kunnanvirastossa	15	15			
Henkilöstöraportointiohjelma + palkkaohjelma	60	20	20	20	
luottaushenkilötietokoneet	30	30			
Kunnan markkinointi ja mainostaulut	40	40			

Perusturvalautakunta:	150	150	0	0
Terveystoimi:	15	15	0	0
Sairaalan sängyt ja apuvälineet	15	15		
Sosiaalitoimi:	135	135	0	0
Effica Kotihoito-ohjelmisto	17	17		
Effica Sosiaalityö-ohjelmisto	23	23		
Päivärannan palveluasuntojen sängyt ja apuvälinnet	15	15		
Metsätähden yleisten tilojen kalusteet	20	20		
Päivärannan päiväkeskuksen sängyt ja pyörätuolit	15	15		
Kotipalveluautojen vaihtaminen	45	45		
Sivistyslautakunta:	562	362	135	65
Koulut:				
Aseman koulun kannettavat tietokoneet, säilytys- vaulu/latausyksikkö	20	20		
Aseman koulun sähköhöylä ja väritulostin/monistuskone	16		16	
Aseman Pikkukoulun kalustaminen (sis päivähoito)	60	60		
Aseman koulun ompelukoneiden uusiminen	0			0 4 eli ei investointi
Kuuhankaveden koulun teknisen työn tila, metallisorvi ja höyläpenkit	14	14		
Kuuhankaveden koulun atk-luokan koneiden ja ohjelmis- tojen hankinta asennuksineen	15	15		
Kuuhankaveden koulun pulpetit ja tuolit	8	8		
Kuuhankaveden koulun valvontakameroiden hankinta	15		15	
Niemisjärven koulun kalusteet (sis. Päivähoito)	60	40	20	
Lukion ykkösille kannettavat tietokoneet	72	31	19	22
Lukion kielistudion uusiminen	24		24	
Kansalaisopisto:				
Laite- ja kalustohankinnat	24	8	8	8
	0			
Kulttuuritoimi:				
Hankasalmen historia 2	37	37		
	0			
Kirjasto:				
Kirjastojärjestelmä ja verkkokirjasto	19	19		
Kalustehankinnat	8		8	
Liikuntapalvelut:				
Suunnistuskartat	20	10		10
Liikuntavälineitä kentille ja monitoimitalolle	75	25	25	25
Nuorisotoimi:				
Monitoimitalon kahvion kalusteiden hankinta	10	10		
Taitotuvan kaluston ja koneiden uusiminen	8	8		

Aseman uuden bänditilan kalustus ja äänentoisto	12	12		
Lasten päivähoidon palvelut:				
Päivähoidon Effica-ohjelmiston hankkiminen	35	35		
Metsätähden piha-alueen kalusteiden uusiminen	10	10		
Ympäristölautakunta:	79	23	38	18
	0			
Konekeskuksen kalustohankinnat	24	8	8	8
Konekeskus, traktorin hankinta	0	0		ehdotus 100
Kalustohankinnat vihertoimi	55	15	30	10
	0			
	0			
	0			
MAA-ALUEET	120	40	40	40
Maa-alueiden hankinta	120	40	40	40
				maapoliittinen linjaus t
AINEETON KÄYTTÖOMAISUUS	0	0	0	0
	0			
	0			
LIIKENNEVÄYLÄT	943	362	278	303
Pellisenrannan asuntoalueen rantapolku	50			50
Kaavateiden perusparannus	30	10	10	10
Kaavateiden päällysteiden uusiminen	30	10	10	10
Pienmäen asuntoalueen kaavatiet	115	65	25	25
Yrjönkadun peruskorjaus	85	85		
Pienmäen alueen katuvalaistus	60		30	30
Välitien peruskorjaus	40	40		
Mäntyrauantien peruskorjaus	160	80	80	
Ratakadun ja Salontien peruskorjaus	60		30	30
Valkolantien peruskorjaus	30			30
Päivätien ja Kumputien peruskorjaus	25			25
Näkinniementien peruskorjaus	80		40	40
Katuvalaistuksen saneerausohjelma 2013-2016	158	52	53	53
Tien rakennus kaukolämpölaitokselle	20	20		
PUISTOT JA LEIKKIPAIKAT	200	70	80	50
Puistot ja leikkialueet, menot 2200800127	45	15	15	15
Tonttien, puistk. kunn.menot 2200800129	10		10	
Puistokalust. ja leikkiv. uusimismenot 2200800131	20		10	10
Aseman viheralueet (KULTU)	30	15	15	
Mattojen pesupaikat	40	40		
Itsenäisyyspuiston valaistus	15			15

Hankavedenpuisto	20		10	10
Elsanpuiston perusparannus	20		20	
	0			
	0			
	0			

JÄTEHUOLTO	30	0	20	10
Astioiden hankinta	30		20	10

URHEILU- JA ULKOILUALUEET	475	45	430	0
Aseman urheilukenttä	320	20	300	
Latupohjien perusparannus	20	10	10	
Tekojää	135	15	120	

valtion liikuntapaikka

lähiliikuntapaikkarahoi

INVESTOINTIOSUUDET KUNTAYHTEISÖILLE

0

Menot yhteensä	9 666	4 755	3 448	1 463
-----------------------	--------------	--------------	--------------	--------------

B. TULOT

MUUT TALONRAKENNUKSET	0	0	0	0
	0			

KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET	0	0	0	0
	0			

IRTAIN OMAISUUS	0	0	0	0
	0			
	0			
	0			

MAA-ALUEIDEN MYYNTI	120	40	40	40
	0			

AINEETON KÄYTTÖOMAISUUS	240	80	80	80
osakkeet yms.	240	80	80	80

omistuspoliittiset linjat

Tulot yhteensä	360	120	120	120
-----------------------	------------	------------	------------	------------

Netto	9 306	4 635	3 328	1 343
--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

muuta rahoitustulomahdollisuutta metsät, sähköomistus yms.
selvitetään omistuspoliittisia linjauksia luotaessa

Tämä talousarvioesitys on laadittu marraskuun alun aikana valtionosuus- ja verotuloennusteita seuraten. Esitys pohjautuu valtuuston seminaariin 7.11.2012

13.11.2012 kunnanjohtajan esitys julkaistaan kunnanvaltuutettujen koulutustilaisuudessa ja sen jälkeen se julkaistaan 14.11. kunnan www-sivuilla. Kunnanjohtajan esityksen pohjalta laaditaan talousarviokirjaa kunnanhallituksen käsittelyyn. Tämä kunnanjohtajaesitys on eri lautakuntien talousarvioesitysten käsittelyn pohjana kunnanhallituksen talousarvioseminaarissa 19.11.

HANKASALMELLA 13.11.2012

MATTI MÄKINEN

kunnanjohtaja